

BARCELONA, CIUTAT PATRIMONI

Mesura de Govern 20 d'abril de 2022

Ajuntament de
Barcelona

BARCELONA, CIUTAT PATRIMONI

Mesura de Govern 20 d'abril de 2022

7 BARCELONA, CIUTAT PATRIMONI

INTRODUCCIÓ

1

9 MARC CULTURAL, TÈCNIC I NORMATIU DE REFERÈNCIA

MARC CULTURAL

- 9 Una nova definició del concepte de patrimoni
- 10 El respecte del paisatge urbà i la lluita contra el canvi climàtic
- 10 El foment de l'economia local

MARC TÈCNIC

- 11 Nou escenari tècnic i cultural

MARC NORMATIU

- 11 El conjunt normatiu vigent

2

13 OBJECTIUS DE LA MESURA

3

14 EL PUNT DE PARTIDA: ELS TREBALLS PREVIS I EL BALANÇ DE LA PROTECCIÓ PATRIMONIAL, 2015-2022

- 15 Treballs sobre el territori
- 17 Treballs d'anàlisi i debat

4

19 PLA D'ACCIÓ

1 / NOVES EINES NORMATIVES

- 20 Canvis urbanístics per regular els enderrocs
- 20 Ampliació del Catàleg de Patrimoni de Barcelona
- 20 Adequació del planejament respecte als teixits històrics
- 21 Redacció del Catàleg de Paisatge de la ciutat
- 21 Resolució de les contradiccions patrimonials dins del planejament vigent
- 21 Revisió i ampliació territorial del dictat del nivell de protecció "D"
- 22 Revisió del Pla de protecció

dels establiments emblemàtics i tradicionals

22 Consolidació del patrimoni verd

22 Plans directors i revisions de catalogació del patrimoni verd i enjardinat de nivell "A" i "B"

23 Ampliació i actualització de les fitxes de parcs, jardins i enjardinaments històrics

23 Pla de preservació de les espècies identitàries del paisatge de Barcelona

23 Consolidació i constitució d'inventaris patrimonials

24 Inventari d'arquitectura moderna i contemporània

24 Inventari d'elements ornamentals

24 Inventari d'elements d'arts aplicades

24 Inventari de llocs de memòria col·lectiva

25 Incorporació de la Carta Arqueològica dins de les eines d'informació urbanística

25 Incorporació al catàleg d'elements d'art públic municipal

25 Pla director del rec Comtal

26 Pla director del Patrimoni Industrial

2 / NOVES EINES D'INTERVENCIÓ

26 Creació del nou equip tècnic "Paisatge i Patrimoni"

26 Noves ajudes per a la conservació i rehabilitació patrimonials

26 Ajuts a la conservació i millora de condicions del patrimoni privat

27 Programa de restauració del patrimoni municipal de valor especial

27 Ampliació del programa de manteniment d'art públic

27 Pla de mitgeres

28 Intervencions als anomenats petits paisatges

3 / NOUS VINCLES AMB LA CIUTADANIA

29 Constitució de la Taula Ciutadana de Patrimoni

29 Accions comunicatives

29 Impuls a la formació i assessorament en bones pràctiques de rehabilitació, restauració i de posada en relleu del paisatge

30 Publicació de guies d'intervenció en rehabilitació i restauració

30 Creació d'un premi per les bones pràctiques en rehabilitació

30 Publicacions de patrimoni

30 Suport a les entitats de memòria de la ciutat

4 / NOU IMPULS LEGISLATIU

31 Impuls a la revisió de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català

BARCELONA, CIUTAT PATRIMONI

INTRODUCCIÓ

Barcelona estima el seu patrimoni arquitectònic, urbà i ambiental. Barcelonins, barcelonines i gent d'arreu del món en reconeixen la riquesa i la bellesa dels seus monuments, palaus, cases, casetes, carrers, places, jardins, parcs i passejos.

És pertinent recordar les moltes accions que la ciutat ha emprès per defensar i promocionar el seu patrimoni: ja el 1962, Barcelona es dotava del primer catàleg de patrimoni d'Espanya, i establia així les bases del catàleg del 1979, complement del Pla general metropolità del 1976. El 1999 es va aprovar per unanimitat l'Ordenança de paisatge urbà, que culminava un procés d'accions i mesures que havia arrencat amb la celebrada campanya "Barcelona, posa't guapa", estrenada el 1985. Tot i no ser accions directament originades pel tema patrimonial, totes dues han representat un reconeixement operatiu de la importància de la cura per la ciutat existent. A partir de llavors s'han fet múltiples ordenances i comissions amb l'objectiu específic de tractar algun aspecte, ambiental, territorial o tipològic, del patrimoni barceloní, començant per l'aprovació del conjunt de plans de protecció i catàlegs de districte, acció desenvolupada a partir de l'any 2000 i que, a hores d'ara, és la més important revisió que s'ha fet mai del catàleg. El 2016 es posa en marxa la Direcció d'Arquitectura Urbana i Patrimoni, i també la Carta del paisatge de Barcelona.

S'ha fet molta feina tant per part de tècnics i professionals com per aportacions de les entitats culturals i la societat civil i el resultat, innegable, és que la nostra ciutat és apreciada internacionalment sobretot per la qualitat del seu paisatge urbà —reflex de la qualitat de vida—, del qual el patrimoni és un component central, vertebrador, essencial.

Ara, ens trobem davant la necessitat de redefinir què considerem patrimoni, més enllà del tradicional concepte monumental, singular, per incorporar també el patrimoni popular, el patrimoni obrer i urbà, el que crea un lligam sentimental amb la vida quotidiana i que és essencial per mantenir una identitat integradora als barris i a la ciutat.

Al llarg dels darrers anys, el debat i les sensibilitats en temes patrimonials han avançat força, tant a escala local com global, i això es reflecteix en documents i disposicions normatives i jurídiques arreu del món. El mateix terme *patrimoni* ha estat objecte de reflexions profundes que el posen en qüestió, fins al punt de proposar noves terminologies, com ara *medi construït* o *ciutat assentada*, que van més enllà de la visió monumental del patrimoni que tradicionalment han adoptat les institucions, per incorporar-hi també els interiors, les peces menors o (aparentment) anònimes, els elements singulars, les traces històriques, les que s'inscriuen en les memòries populars els parcs i jardins o els entorns de barri. És un camí que s'està explorant amb rigor científic i coratge administratiu a diversos països europeus (com ara Holanda, Escòcia o Bèlgica), i que creiem possible i oportú seguir-lo també a la nostra ciutat.

Aquest context global representa una oportunitat excel·lent per actualitzar la política patrimonial de la ciutat i fer de Barcelona una ciutat capdavantera

en política patrimonial, mitjançant una revisió de les eines que tenim actualment, posant-les al dia, fent-les més eficaces i integrant-les dins de la visió de ciutat que promovem: justa, sostenible i amb qualitat de vida.

Aquesta nova política patrimonial que volem fer realitat a Barcelona parteix també del nostre model de ciutat. Un model de ciutat de futur basat en la reutilització ben pensada i ben feta del medi construït, que deixi enrere el concepte tradicional de creixement urbà basat en l'ocupació de terrenys nous. Això és també possible per l'evolució tecnològica de la restauració i de la rehabilitació, que ha assolit nivells d'eficàcia absolutament impen-sables fa pocs anys, i a un cost cada cop més baix.

Les noves direccions culturals del debat, les noves sensibilitats ambientals cap a la ciutat i l'avenç tecnològic delineen, doncs, un quadre perfecte per poder engegar un procés d'actualització de les nostres polítiques patri-moniales. Un procés que no només posi Barcelona en la línia de les recents evolucions disciplinàries, sinó que faci de la ciutat un referent internacional pel que fa a la gestió del patrimoni.

Amb aquesta mesura es vol donar sortida operativa a les indicacions recollides al llarg dels treballs previs que l'Administració ha anat realitzant en els darrers anys i que han començat a delinear una nova mirada patri-monial, en la que s'hi sumen els elements immaterials i de memòria col·lectiva. Per tant, incorporem els valors culturals que ja estan enriquint el debat internacional sobre la qüestió i interpretem el patrimoni com a eina estratègica per fer ciutat mitjançant l'impuls de la rehabilitació, la preservació i la senyalètica, l'increment de la sostenibilitat, el foment de l'economia local, les formes virtuoses de cooperació ciutadana i la cura per a una imatge i una identitat urbana que generin cultura, arrelament, integració i llaços comunitaris.

Som conscients que les complexitats inherents al patrimoni no es resoldran d'un dia per l'altre: caldrà temps, esforços i treball fet amb esperit positiu entre tots els agents implicats, públics i privats. Tenim davant nostre un rellevant compromís internacional representat per la capitalitat mundial de l'arquitectura el 2026, que mobilitzarà la ciutat des d'ara mateix amb la primera edició del festival d'arquitectura que se celebrarà enguany a Barcelona i el congrés de la UIA. Considerem essencial arribar-hi ja havent desplegat plenament el conjunt d'accions que presentem en aquesta mesura, l'objectiu de la qual és, precisament, posar al dia el sistema d'eines actual i engegar-ne de noves, pensades i estructurades segons els criteris més recents.

1

MARC CULTURAL, TÈCNIC I NORMATIU DE REFERÈNCIA

MARC CULTURAL

Ens trobem davant d'un nou marc cultural, d'un nou sentit comú que estructurarem al voltant de tres grans idees: una nova definició, més àmplia i inclusiva del concepte patrimoni, el valor del paisatge urbà en la lluita contra el canvi climàtic i el foment de l'economia local.

UNA NOVA DEFINICIÓ DEL CONCEPTE PATRIMONI

Tradicionalment, s'ha elititzat el significat del terme "patrimoni" perquè s'ha referit als grans edificis singulars, monumentals, edificats per les classes privilegiades, menystenint i negant el seu ús per a un "patrimoni" popular, igualment singular però que no respon als ideals estètics i polítics de les elits. Però aquesta mirada ha evolucionat, i avui en dia la nostra concepció va molt més enllà: patrimonis n'hi ha molts, ja sigui pel seu valor històric, arquitectònic o paisatgístic, com per la seva naturalesa ordinària: perquè formen part la identitat dels barris, el que reconeixem com a memòria col·lectiva, la ciutat viscuda.

Aquesta evolució correspon a una dinàmica més àmplia i que ja el 1992 va induir la Unesco a incorporar la categoria de "paisatge cultural" com a Patrimoni de la Humanitat, precisament per fer valer els entorns on l'acció combinada de cultura, història i natura genera una identitat local reconeguda i viva.

A Barcelona, aquest patrimoni que amplia el contingut de la definició tradicional encara es troba en una situació de risc i fragilitat. Ho hem pogut veure en les casetes del carrer de l'Encarnació o en l'Hotel Buenos Aires, dos exemples en què l'Ajuntament ha hagut d'intervenir per poder salvar-los de l'enderroc. En altres casos, lamentablement, no s'hi ha arribat a temps. Tots són casos d'elements que no tenien protecció patrimonial segons normativa, però que sí que tenien valor patrimonial per als veïns i veïnes dels barris respectius.

Hem vist en els últims anys com la ciutadania ha anat un pas per endavant i ha expressat la necessitat d'un canvi de paradigma a l'hora de pensar el patrimoni de la ciutat. Hem vist com emergien múltiples moviments veïnals i d'entitats memorialistes en defensa d'edificis i jardins considerats part de la identitat dels barris i de la ciutat. Moviments veïnals que alcen la veu per protegir de la desaparició tots aquells elements arquitectònics o urbans que, a peu de la lletra de la llei, podien anar a terra malgrat atresorar valors tant materials com immaterials.

També hem observat com en les xarxes socials i en les publicacions, tant les més especialitzades com les més divulgatives, ha anat augmentant l'interès per una Barcelona existent que no es vol perdre ni malmetre més: des de fa uns quants anys, han proliferat els títols dedicats al redescobrimient i al reconeixement d'un medi construït que, en bona mesura, es presenta com a alternativa als grans projectes d'explotació urbanística que tantes vegades han transfigurat la ciutat.

EL RESPECTE DEL PAISATGE URBÀ I LA LLUITA CONTRA EL CANVI CLIMÀTIC

Respectar el paisatge urbà implica respectar la identitat de la ciutat i, per tant, fer prevaldre la recuperació d'allò existent per sobre de l'obra nova. Això és una oportunitat per enllaçar amb una política d'emergència climàtica: posar fi als enderroc sistemàtics i potenciar la rehabilitació és també una estratègia de reciclatge urbà que ens permet reduir emissions contaminants.

Això ho hem vist de manera molt clara en el Pla director de la Model, en què s'ha fet l'anàlisi comparativa d'emissions entre la rehabilitació de l'antiga presó o l'enderroc i la construcció de nous equipaments. La diferència és clara: rehabilitant emetrem un 48% menys de CO₂ que si enderroquéssim i construïssim de zero.

EL FOMENT DE L'ECONOMIA LOCAL

Entendre que la reutilització sempre és preferible a l'enderroc també obre noves oportunitats per fomentar l'economia local, gràcies a les innumerable circumstàncies derivades que pot generar: des de l'activació de la mà d'obra local, dels materials i dels oficis i tècniques tradicionals, fins a la galàxia d'iniciatives de petita i mitjana emprenedoria, inclosa la col·laborativa, que es pot formar al voltant d'un monument, d'un entorn construït o verd o d'un dels molts relats que la nostra ciutat pot explicar al veïnat i a tothom que ens visiti i que es poden conèixer i entendre gràcies al seu patrimoni ambiental, urbà, arquitectònic, històric i artístic.

Barcelona és una ciutat que vol potenciar l'economia verda, vol reduir les seves emissions, apostar per les energies renovables i apuntar cap a una reducció de la dependència energètica, i per això ha de considerar el patrimoni i la seva rehabilitació com una eina essencial en el camí per assolir aquests objectius.

MARC TÈCNIC

NOU ESCENARI TÈCNIC I CULTURAL

La cultura projectual cada vegada posa més atenció en la ciutat construïda, ja sigui monumental o no, i hi ha rehabilitacions barcelonines multipremiades com ara les de la Sala Beckett, la Lleiialtat Santsenca o la Torre de les Aigües del Besòs —per esmentar tres exemples— que ens demostren com els tècnics han après a fer molta bona arquitectura interactuant de manera respectuosa amb l'existent, segons camins alternatius a l'habitual substitució total.

No calen projectes faraònics per generar impuls innovador, com tampoc calen imatges forçosament trencadores per afirmar l'afany de modernitat de la nostra ciutat. En línia amb les evolucions més recents del debat internacional, com ara el cas del premi Pritzker atorgat a l'estudi Lacaton & Vassal, volem apostar per criteris projectuals basats en la reutilització.

S'està avançant, per tant, respecte a l'antiquada contraposició conservació-innovació, típica d'èpoques ja passades i d'actituds culturals en via de superació: ser curiosos amb el que ja existeix i destacar-ne el valor no és cap fre a la innovació ni a les ambicions projectuals de la ciutat i dels seus tècnics. Més aviat és un nou repte que aquesta mesura de govern, amb el seu accent en la sostenibilitat, veu com una nova línia d'oportunitats per a la ciutat, segons una lògica que persegueix, finalment, l'harmonia entre planejament i patrimoni, i que és oberta a solucions imaginatives i respectuoses per garantir la conservació i la vida de la ciutat construïda.

MARC NORMATIU

EL CONJUNT NORMATIU VIGENT

D'acord amb el dictat de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, l'Ajuntament té la potestat i la responsabilitat per declarar i custodiar els béns Culturals d'interès local (BCIL) i se li reconeix la possibilitat d'identificar nivells ulteriors de protecció. La Llei orgànica 6/2006, de reforma de l'Estatut de Catalunya, accentua la delegació de competències en l'àmbit autonòmic, però, a efectes pràctics, no agilitza significativament la capacitat municipal per gestionar el patrimoni.

L'actual Catàleg barceloní, tot i haver estat força innovador a l'època de la seva entrada en vigor, és una actualització de l'any 2000 d'un document del 1979 i comença a mostrar signes d'obsolescència conceptual, i potser fins i tot jurídica, que n'està minvant l'eficàcia. De fet, el marc normatiu actual es basa precisament en els plans especials de protecció i catàlegs creats per a cadascun dels districtes de la ciutat, aprovats al llarg de l'any 2000. Aquests plans, que van marcar una sensible evolució conceptual respecte al catàleg del 1979, es van desenvolupar com a plans urbanístics, amb l'objectiu principal d'eliminar les contradiccions entre planejament i catàleg.

Per tant, no són únicament una llista de peces monumentals, sinó que individualitzen conjunts i entorns.

Val a dir que la Llei 9/1993, que emmarca tota la gestió patrimonial a Catalunya, ha estat tocada en un aspecte essencial amb la Llei 5/2012, coneguda com Llei Òmnibus, que ha modificat l'art. 28 de la llei, i ha introduït així la possibilitat de privatitzar els béns catalogats, inclosos els BCIL. Un ulterior element jurídic de pes és el que ve determinat per la MPGM del 2016, que reconeix la possibilitat de reclamar un lucre cessant, si l'aplicació d'un nivell de protecció rebaixa sensiblement el sostre potencial altrament indicat pel planejament del 1976.

Es tracta, en definitiva, d'un conjunt normatiu que pateix sensibles inèrcies jurídiques i culturals que s'han fet més evidents no només per la rapidesa amb què ha evolucionat la sensibilitat ciutadana, si no també per la incisivitat més elevada que ha adquirit el sector immobiliari i, fins i tot, per algunes lleis autonòmiques, com ara la Llei 10/2004, d'urbanisme de Catalunya, que, per primer cop, esmenta explícitament els valors paisatgístics, arqueològics, històrics i culturals com a vertebradors de la construcció d'un ambient que garanteixi la qualitat de vida de les persones.

2

OBJECTIUS DE LA MESURA

La voluntat vertebradora de la mesura consisteix a impulsar i aplicar una nova cultura patrimonial a la ciutat, més harmonitzada tant amb les evolucions disciplinàries i tècniques del debat com amb la creixent sensibilitat ciutadana i cultural.

Per una banda, per tant, fomentarem la conservació i valorització dels atributs arquitectònics, simbòlics, naturals i ambientals que permeten preservar la memòria i els significats col·lectius existents a la ciutat a través del seu paisatge urbà.

De l'altra, impulsarem una nova actitud que valoritzi allò construït i prioritzi la reutilització i regeneració d'edificis i conjunts existents, com a mecanisme d'eficiència dels recursos existents i estalvi energètic. Es tracta de revertir un antic paradigma i, en lloc d'agilitzar l'enderroc, agilitzar la rehabilitació.

Aquesta tasca general es desenvolupa segons sis objectius fonamentals:

- 1 Desplegar nous instruments i mecanismes que permetin detectar valors patrimonials, començant per una actualització del catàleg i potenciant els recursos de l'Administració.
- 2 Impulsar, redactar i aplicar nous instruments normatius de protecció i conservació dels valors patrimonials.
- 3 Crear programes d'intervenció i millora del patrimoni construït.
- 4 Ampliar i reforçar els equips municipals dedicats a la gestió i la protecció del patrimoni.
- 5 Afavorir la generació de nous espais d'interacció entre ciutadania i Administració respecte als temes patrimonials, tant en el vessant tècnic com en el cultural.
- 6 Crear nous mecanismes de divulgació dels valors i dels elements patrimonials de la ciutat que afavoreixin la cultura i el turisme sostenible.

Amb l'assoliment dels objectius indicats, Barcelona es podrà posicionar com a referent internacional respecte de les polítiques patrimonials.

3

EL PUNT DE PARTIDA: ELS TREBALLS PREVIS I EL BALANÇ DE LA PROTECCIÓ PATRIMONIAL 2015-2022

L'esperit d'aquesta mesura s'ha anat construint els darrers anys, gràcies a un conjunt de treballs que han aplegat resultats concrets, informació i expertesa, necessaris per emprendre fructuosament el ventall d'iniciatives que componen el present pla d'acció.

Aquests treballs previs han consistit en incorporacions de nous edificis al catàleg, redaccions de nous plans de protecció i rehabilitacions dutes a terme o endegades. També s'han organitzat debats i taules de discussió, i s'han elaborat estudis de reconeixement tant de temàtiques específiques com de caire més cultural.

És un conjunt de treballs que s'han desenvolupat gràcies a departaments o equips orgànics a l'Administració municipal i també amb el suport de professionals especialitzats de trajectòria i solvència reconegudes.

Els resultats animen i preocupen alhora.

Animen, perquè ens confirmen el gran potencial que té la ciutat en el patrimoni, tant si mirem els recursos involucrats (professionals, institucions, tècnics, activisme) com si mirem al material patrimonial de què Barcelona disposa (monuments, edificis, elements singulars, murals, interiors, entorns, paisatges).

Preocupen, perquè ens indiquen amb claredat que aquest potencial pot quedar malmès i inutilitzat, arran del gran volum de feina que encara queda per fer i del profund replanteig ideològic que cal donar al tema patrimonial si volem gaudir de la nostra ciutat en un futur sostenible.

TREBALLS SOBRE EL TERRITORI

ESTUDIS DE PAISATGE

L'Institut Municipal del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida (IMPUIQV) i la Direcció de Patrimoni estan fent un macroprojecte d'auscultacions de paisatges que consisteix a estudiar les característiques pròpies de cadascun dels 73 barris de la ciutat i quins són els elements que els defineixen i els caracteritzen, així com analitzar les seves oportunitats i punts febles. A hores d'ara, se n'han fet deu, d'auscultacions obertes al públic, i seran fonamentals de cara a les noves estratègies patrimonials, però també urbanístiques i de disseny de l'entorn urbà.

REVISIÓ INSTRUMENTAL DEL CATÀLEG EN VIGOR

Des de l'any 2000, s'han aprovat diversos plans especials (d'àmbit territorial o temàtic monogràfic) que han anat afinant els criteris d'intervenció en el patrimoni. Els esmentem a continuació, tenint en compte que, el mateix any 2000, s'han aprovat els plans especials de protecció del patrimoni arquitectònic de Barcelona de districte, per a cada un dels deu districtes.

- MPE de protecció del patrimoni arquitectònic historicoartístic de la ciutat de Barcelona, en l'àmbit del districte de Sant Martí (patrimoni industrial del Poblenou) (B0803P), 2006
- MPE de protecció del patrimoni arquitectònic historicoartístic de la ciutat de Barcelona, en l'àmbit del districte de Sant Martí (patrimoni industrial del Poblenou) (B0803P), 2006
- MPE de protecció del patrimoni arquitectònic historicoartístic de la ciutat de Barcelona, en l'àmbit del districte de Sant Martí (B1071P), 2010
- MPGM en l'àmbit del nucli antic del Poblenou (nucli del centre històric) (B1071), 2011
- MPGM a l'àrea del nucli antic del barri de Sant Andreu (B1227), 2013
- PE de protecció del carrer Gran del nucli de Sant Andreu (B1447), 2015
- MPGM per a la protecció del patrimoni arquitectònic historicoartístic de la ciutat de Barcelona (B000117P), 2015
- PE de protecció del subàmbit Poble Antic i del nucli antic de Sant Andreu (B1557), 2017
- MPGM de l'àmbit del nucli antic d'Horta, de la plaça de Bacardí, dels carrers de Campoamor i Salses, i dels àmbits discontinus de les Cases de Periodistes (B1576), en aprovació provisional, 2019

- PEU de protecció de la qualitat urbana: Catàleg de protecció arquitectònic, històric i paisatgístic dels establiments emblemàtics de la ciutat de Barcelona (B1375A), 2016
- MPE de protecció del patrimoni arquitectònic historicoartístic al districte 1, de Ciutat Vella, per incorporar-hi el patrimoni industrial del Raval (fàbriques i cases fàbrica), (B1500), 2018
- PE de protecció del patrimoni historicoartístic dels barris tradicionals de la Vila de Gràcia. (B1612), 2020
- Modificació del PGM per a la millora urbanística i ambiental dels barris de Gràcia, (B1657), aprovació definitiva pendent.

Els plans dels nuclis històrics, especialment, han permès promoure el concepte d'entorn i posar en valor la importància de la vinculació entre peces monumentals i el corresponent territori. Els plans monogràfics, d'altra banda, han permès incorporar carències dels plans originals, ja que la concepció de patrimoni també ha anat evolucionant durant aquests vint anys i ha incorporat elements i sistemes que antigament no es consideraven dignes d'atenció. Sempre en el marc de la revisió instrumental del Catàleg, prenent com a base el document del 2000, s'han elaborat nous planejaments o modificacions de planejament que han tocat àmbits concrets. D'aquests planejaments, cal esmentar-ne els següents: el Pla per a les cases fàbrica del Raval; el Pla per als establiments emblemàtics; els estudis de la muralla medieval o del canal de la Infanta; els plans directors del rec Comtal o de la muralla romana, entre d'altres.

REHABILITACIÓ DE PATRIMONI MUNICIPAL

L'Ajuntament de Barcelona actualment té en marxa o tot just ha acabat la rehabilitació de diversos edificis municipals patrimonials, per garantir-ne el bon estat.

Des del 2020 hi ha un esforç municipal per poder rehabilitar una gran part del patrimoni municipal. Des de llavors s'ha acabat la rehabilitació dels edificis patrimonials següents: l'Ateneu Enciclopèdic Popular, l'Antic Mercat de Vallvidrera, el Centre Cultural Can Carol, l'Ateneu de Fabricació de Gràcia, els jardins Pla i Armengol, la Casa de l'Aigua, l'Església de Sant Rafael, la Nau Oliva Artés i la Torre de les Aigües del Besòs.

I està en marxa la rehabilitació dels edificis patrimonials següents: l'Hivernacle de la Ciutadella, el Palau del Marquès d'Alfarràs, Masia Can Puig, Casa Padellàs, l'Antic Borsí, el Museu Picasso, el Museu Martorell, Bloc 4 i 8 de Can Batlló, la Masia Can Carreras, la Fabra i Coats, l'illa de cases del Bon Pastor, el Centre de Creació Nau Foseco, la Casa de les Lletres. Palo Alto, la Nau Can Ricart i la Masia Can Miralletes.

TREBALLS D'ANÀLISI I DE DEBAT

ESTUDI SOBRE LA REHABILITACIÓ A BARCELONA

Estudi realitzat per avaluar l'estat del medi construït i promoure la rehabilitació seguint criteris mediambientals, econòmics de generació d'economia local, de creació de llocs de treball locals i de recuperació de tecnologies tradicionals. L'objectiu principal de l'estudi és indicar camins i possibilitats cap a una reducció dràstica de la petjada de carboni en els processos de regeneració urbana, sigui quina sigui la seva escala, considerant totes les fases del cicle de vida dels edificis.

Enllaç <https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/handle/11703/123966>

ESTUDI PALEO BÀRCINO

Aquest estudi científic, subvencionat per la Unió Europea, s'ha fet en col·laboració amb la Universitat de Barcelona i la Direcció de Memòria Democràtica de l'ICUB, a partir de les sedimentacions geològiques, per reinterpretar el paisatge original de la ciutat de Barcelona abans de la implantació humana.

CARTA ARQUEOLÒGICA

La Carta arqueològica de Barcelona, ja disponible per a la consulta, ofereix un conjunt d'informació documental del patrimoni arqueològic de la ciutat, i constitueix una eina orientada cap a l'anàlisi, el diagnòstic i l'avaluació dels dipòsits estratigràfics del subsol i del patrimoni construït, en estreta relació amb la gestió urbanística de l'Ajuntament. La seva actualització depèn del Servei d'Arqueologia —Direcció de Memòria Democràtica—.

Enllaç <https://cartaarqueologica.bcn.cat>

INVENTARI D'ARQUITECTURA MODERNA I CONTEMPORÀNIA

Estudi fet en conveni amb el COAC i amb la col·laboració del FAD, DOCOMOMO, ETSAB, l'Open House 48H Barcelona i la Fundació Mies van der Rohe de cara a inventariar i protegir un extens nombre d'edificacions i espais públics representatius d'arquitectura moderna i contemporània. També s'ha creuat amb un estudi anàleg fet per la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya.

TAULES RODONES DE PATRIMONI

Entre el 2019 i el 2020 s'han organitzat taules de discussió entre especialistes en temes patrimonials, a dins i fora de l'Administració, en les quals també han participat perfils menys lligats, aparentment, a qüestions de protecció, com ara entitats veïnals, representants de la promoció immobi-

liària i membres d'entitats de dedicacions diferents però totes implicades en temes urbans. Les discussions i els intercanvis d'opinions han generat un document de resum que ha nodrit les quatre taules rodones temàtiques obertes al públic, organitzades dins del marc de la Biennial de pensament 2020 i en les quals han participat, a la taula principal, representants del Govern municipal.

Enllaç https://www.youtube.com/watch?v=WkzMC1hnb98&list=PL-DKISeljZI_64tg3zkn0IbB4Fxbn0-Z

JORNADA SECOND HAND

En el marc de la Setmana d'Arquitectura 2020, ha tingut lloc el debat telemàtic entre arquitectes, tècnics i artistes sobre el concepte *Second Hand* (segona mà), cada cop més aplicat en l'entorn disciplinari europeu. S'ha tractat d'una intensa reflexió sobre com apostar per la segona vida dels productes en general i, específicament, dels materials de la construcció, tant en sentit expressiu com tècnic i econòmic. És un tema clau per fer front al canvi climàtic, encara més en una ciutat densa —i pràcticament acabada pel que fa a l'expansió territorial— com és Barcelona.

Enllaç <https://www.youtube.com/watch?v=YYn3nFZgool&list=PL-DKISeljZIIN-iz1ieTFziSU7xvTS-3>

DEBAT SOBRE CONSTRUCCIÓ CIRCULAR

Sempre en el marc de la Setmana d'Arquitectura 2020, ha tingut lloc la taula rodona sobre la construcció circular, que ha aplegat agents de diferents disciplines per discutir sobre la reutilització de materials i elements constructius, aquesta vegada també enfocant els vessants industrial i empresarial, a més dels social i poètic.

Enllaç <https://www.youtube.com/watch?v=0Md8fFAcUYk>

ESTUDI COMPARATIU DE CATÀLEGS I PLANS ESPECIALS EN L'ÀMBIT INTERNACIONAL

Un important document produït entre el 2018 i el 2019 ha estat l'estudi sobre l'estat de la qüestió patrimonial des del vessant administratiu en l'àmbit internacional. S'ha preparat un recopilatori exhaustiu de models de catàlegs i sistemes de protecció patrimonial de municipalitats del món per veure com s'organitzen les funcions públiques d'arreu en relació amb com es valora el concepte de patrimoni. Se n'han derivat indicacions molt fèrtils sobre el potencial del patrimoni tant en relació amb la seva funció cívica com amb la seva funció d'activador de sensibilitat mediambiental i de generador de conscienciació cultural.

Enllaç <https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/handle/11703/123964handle/11703/123964>

4

PLA D'ACCIÓ

Aquesta mesura representa un doble punt d'inflexió respecte a les polítiques tradicionals de l'Administració pel que fa al patrimoni: en primer lloc, sobre la definició mateixa del patrimoni i, en segon lloc, sobre una nova manera de relacionar-nos-hi com a ciutat i com a Ajuntament.

Presentem, doncs, un conjunt d'accions que componen una estratègia operativa d'activació immediata i amb un horitzó de llarg termini.

Un primer grup d'accions de caràcter urgent constitueix un pla de xoc, atès que el que fem immediatament ja imprimeix un canvi substancial. Són accions destinades a protegir elements identificats, i encara no catalogats, a crear nous instruments administratius que reverteixin la preferència tradicional del mercat per l'enderroc en lloc de la rehabilitació.

Seguidament, tenim accions de caire més indirecte: es tracta de noves disposicions urbanístiques i de plans que actualitzaran el marc de protecció del patrimoni.

Un altre grup incorpora accions estructurals de caire econòmic que fomentin la conservació del patrimoni, tant el públic com el privat.

Un quart grup se centra en el reforç dels equips tècnics dedicats ja existents dins de l'Administració.

Per acabar, presentem un grup d'accions que volen fomentar la producció i la difusió de coneixement des de, per i al voltant del patrimoni, també mitjançant la creació de nous espais de vinculació ciutadana.

1 NOVES EINES NORMATIVES

1_1 CANVIS URBANÍSTICS PER REGULAR ELS ENDERROCS

Es modificarà l'Ordenança reguladora dels procediments d'intervenció municipal en les obres (ORPIMO) amb l'objectiu de millorar el control sobre els enderrocs.

Es canviarà la tramitació per als enderrocs d'edificis no protegits patrimonialment, passant de comunicat diferit a llicència.

Els enderrocs es tramitaran tots mitjançant llicència havent d'aportar informació sobre el possible valor patrimonial de l'edifici que es proposa enderrocar.

Això permetrà conèixer amb més detall el patrimoni de la ciutat i valorar, si fos necessari, millorar-ne la protecció.

Accions Modificació de l'ORPIMO amb l'objectiu de millorar el control sobre els enderrocs.

Data Inici de la tramitació abril del 2022.

1_2 AMPLIACIÓ DEL CATÀLEG DE PATRIMONI DE BARCELONA

El Catàleg de Patrimoni recull els elements patrimonials de la ciutat i els atorga quatre nivells de protecció, des del nivell "A" (protecció màxima i declaració de Bé Cultural d'Interès Nacional) fins al nivell "D" (protecció documental). Des de la creació del Catàleg, el 1979, als 860 edificis inicials s'hi han anat afegint elements de manera puntual; i des del 2006 se n'han incorporat 2.182 de nous.

Amb aquesta acció continuarem i intensificarem aquesta tasca per transformar un document tancat en un document porós, en revisió permanent, obert a contínues noves incorporacions. S'ampliarà, per tant, de manera periòdica el nombre d'elements catalogats, amb la realització dels estudis històrics pertinents.

Accions • Incorporació anual de nous elements al Catàleg de Patrimoni de Barcelona.

Data Acció continuada d'execució a partir de finals del 2022.

1_3 ADEQUACIÓ DEL PLANEJAMENT RESPECTE ALS TEIXITS HISTÒRICS

En els últims anys s'ha anat fent una revisió progressiva del planejament de diversos nuclis històrics —Poblenou (2011), Sant Andreu (2017), Gràcia (2020), etc.— per poder protegir-ne el conjunt i incorporar noves eines urbanístiques per assegurar el manteniment i la rehabilitació d'aquestes zones. Aquest 2022 redactarem el planejament del Clot-Camp de l'Arpa.

Accions • Redacció d'un planejament d'un teixit històric per any.

Data Acció continuada d'activació immediata a la primavera del 2022.

1_4 REDACCIÓ DEL CATÀLEG DE PAISATGE DE LA CIUTAT

Per poder explorar les especificitats i les característiques del paisatge urbà de cada barri s'han de desenvolupar els Estudis de Paisatge Urbà de tots

els barris de la ciutat. Als darrers anys s'han redactat els estudis relatius als quinze primers barris i l'objectiu final consisteix és tenir un estudi per a tots els barris que acabi configurant el Catàleg de Paisatge de tota la ciutat.

-
- Accions**
- Redacció de cinc estudis de Paisatge Urbà cada any.
 - Difondre els estudis ja realitzats.
 - Crear una taula de treball amb suport extern per a la definició dels continguts de la Carta de Paisatge.
-

Data Acció continuada.

1_5 RESOLUCIÓ DE LES CONTRADICCIONS PATRIMONIALS DINS DEL PLANEJAMENT VIGENT

A la ciutat hi ha diversos elements patrimonials que poden estar afectats per qualificacions urbanístiques o edificabilitats potencials incompatibles. En són exemples, en vies de solució, el carrer del Regomir, 7-9, on persisteix una afectació vial al costat de la muralla romana, o l'edificabilitat possible al Taller Masriera, a Bailèn, 70.

-
- Accions**
- Es desenvoluparan revisions del planejament per donar prioritat al patrimoni per sobre d'aspectes com ara l'edificabilitat o la qualificació urbanística.
-

Data 2022-2023

1_6 REVISIÓ I AMPLIACIÓ TERRITORIAL DEL DICTAT DEL NIVELL DE PROTECCIÓ "D"

El nivell de protecció "D" era de caràcter documental. La interpretació que tradicionalment se'n donava era que si un element "D" es volia transformar profundament o enderrocar totalment, només s'exigia que es documentés, i se'n permetia la desaparició sense cap avaluació prèvia de la documentació aportada.

El canvi de perspectiva patrimonial i la mateixa coherència amb el mateix concepte de protecció han reconduït el sentit del nivell "D", que, per tant, no es redueix només a una qüestió de tràmit documental, sinó que la documentació aportada es repercuteix sobre les actuacions, atès que pot portar a un increment del grau de protecció. Aquest criteri es va aplicar, per primer cop, amb el Pla de protecció de les cases fàbrica del Raval, que estableix que qualsevol intervenció en un nivell "D" s'ha de documentar prèviament amb la finalitat de revisar-ne la protecció i les actuacions admeses. Des d'aleshores, aquest criteri s'aplica a tot Ciutat Vella.

Ara, volem estendre aquest mateix criteri a tots els elements amb protecció "D" a tota la ciutat.

-
- Accions**
- Augmentar el nivell de protecció "D" de merament documental a una protecció que requereixi una anàlisi historicotècnica exhaustiva abans de qualsevol transformació, i se n'avaluarà una

possible catalogació amb un nivell més elevat o amb l'aplicació de criteris de conservació més curosos.

1_7 REVISIÓ DEL PLA DE PROTECCIÓ DELS ESTABLIMENTS EMBLEMÀTICS I TRADICIONALS

Crear un nivell de protecció nou, nivell "E", per protegir els comerços emblemàtics com bodegues i cellers. Amb aquesta actuació es vol compensar un marc legal ben poc favorable a l'hora de protegir les activitats tradicionalment presents al territori.

Accions

- Crear la catalogació "E" a comerços emblemàtics de la ciutat.
- Impulsar una revisió de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català perquè pugui introduir una disposició addicional per protegir activitats artesanals tradicionals i activitat comercials.

Data 4T 2022.

1_8 CONSOLIDACIÓ DEL PATRIMONI VERD

1_8.1 Plans directors i revisions de catalogació del patrimoni verd i enjardinat de nivell "A" i "B"

Barcelona té dos parcs amb el màxim nivell de protecció: el parc de la Ciutadella i el Park Güell, i dos més amb categoria "B", el del Laberint d'Horta i els jardins del Palau de Pedralbes. Aquests parcs i jardins són dels més visitats de la ciutat per raons historicoartístiques, i tenen un ús intensiu. Per això és important disposar de plans directors redactats per Parcs i Jardins en col·laboració amb la Direcció d'Arquitectura Urbana i Patrimoni, per poder-ne garantir una correcta conservació i una preservació oportuna dels valors patrimonials. L'acció, de llarg termini, es posarà en marxa al segon semestre del 2023 i es durà a terme majoritàriament amb recursos interns. Es disposarà d'un pressupost estimat de 60.000 euros per encarregar externament estudis complementaris.

Accions:

- Redacció dels plans directors per als jardins de nivell "A" i "B" de la ciutat, prioritzant els plans directors del parc de la Ciutadella i Park Güell, així com el de la muntanya de Montjuïc.

Data 4T 2025.

1_8.2 Ampliació i actualització de les fitxes de parcs, jardins i enjardinaments històrics

L'actual Catàleg inclou més de quaranta parcs i jardins de caràcter públic i privat, a més d'alguns casos d'enjardinaments dotats de protecció. Comprovarem que el nivell de protecció sigui l'escaient, atès que en nombroses ocasions la catalogació respon més a l'entorn de protecció al

voltant d'un edifici catalogat, que no pas a la vàlua intrínseca de l'espai enjardinat. Cal entendre els jardins històrics com a elements que mereixen protecció independentment de si són o no són entorns d'altres arquitectures.

Accions • Incloure al Catàleg els jardins històrics per la seva vàlua històrica i artística, independentment de l'edifici arquitectònic que puguin acompanyar.

Data Acció continuada.

1_8.3 Pla de preservació de les espècies identitàries del paisatge de Barcelona

Hi ha espècies d'arbres que formen part del paisatge de Barcelona i que han acabat definint un barri o una zona de la ciutat, com el plàtan a l'Eixample, les xiprers i els pins pinyers a Montjuïc, els tarongers al nucli històric de Sant Andreu o la palmera datilera i la magnòlia en claustres i patis de la ciutat.

Accions • Redactarem un pla de preservació d'aquestes espècies per garantir que segueixin formant part del paisatge urbà, així com assegurar-ne la salut i la continuïtat de presència a la ciutat.

Data Acció continuada de llarg termini.

1_9 CONSOLIDACIÓ I CONSTITUCIÓ D'INVENTARIS PATRIMONIALS

Actualment al Portal d'Informació Urbanística (PIU) hi surten tots els elements protegits al Catàleg de Patrimoni. Volem ampliar la informació patrimonial que apareix al PIU i afegir-hi els elements urbans, arquitectònics i accessoris que estiguin en inventaris patrimonials, encara que no formin part del Catàleg.

Accions • Al Portal d'Informació Urbanística es podran veure elements inventariats i reconeguts amb valor patrimonial malgrat no estar dins del Catàleg. A la pràctica, això equivaldrà a tenir una epígraf "F", que permetrà fer seguiment de les actuacions que puguin afectar els elements inventariats.

Data Acció continuada d'activació immediata.

1_9.1 Inventari d'arquitectura moderna i contemporània

Actualment es disposa de diferents inventaris d'arquitectura moderna i contemporània realitzats pel Col·legi d'Arquitectes, el DOCOMOMO i la Fundació Mies van der Rohe; i el pas següent consisteix en configurar un únic inventari i desenvolupar les fitxes corresponents a aquells edificis, elements o entorns que podrien ser incorporats al Catàleg.

-
- Accions**
- Revisar el límit cronològic actual de catalogació, fixat el 1965, i convertir-lo en una distància temporal dinàmica que permeti incorporar les peces del patrimoni modern o contemporani.
 - Configurar i publicar l'inventari d'arquitectura moderna i contemporània de Barcelona.
-

Data 3T 2022.

1_9.2 Inventari d'elements ornamentals

Els elements ornamentals són actualment un patrimoni molt fràgil, sense gestors específics i en risc de pèrdua. L'objectiu és desenvolupar un inventari que reculli els elements ornamentals més destacats per tenir-ne constància i estudiar-ne la protecció i la gestió pertinents.

- Accions**
- Creació d'un inventari d'elements ornamentals, exhaustiu i organitzat tipològicament.
-

Data 4T 2022.

1_9.3 Inventari d'elements d'arts aplicades

Barcelona té un gran nombre de murals, mosaics i conjunts escultòrics i decoratius que, pel fet de ser béns mobles, queden desprotegits pel que fa a l'actual marc legal. Per això es durà a terme un inventari d'aquests elements, per tenir-los classificats i ubicats en la ciutat. Aquesta feina es vol començar a partir dels elements detectats al llarg dels darrers anys gràcies a la feina de particulars o associacions veïnals, i mitjançant instruments com la web "El mosaic del meu barri", desenvolupada per Memòria Democràtica.

- Accions**
- Creació d'un inventari d'art aplicades.
-

Data 3T 2022.

1_9.4 Inventari de llocs de memòria col·lectiva

Diversos espais de la nostra ciutat són llocs rellevants pels fets històrics que hi han succeït i pel llegat cultural que conserven, més enllà del seu valor arquitectònic. Els anomenem *llocs històrics* i actualment el marc legal no permet protegir-los. Es tracta de llocs com ara les cooperatives obreres o com l'antic restaurant Pitarra, a Ciutat Vella, o la Capella dels Segadors, a Sant Andreu.

- Accions**
- Creació d'un inventari dels llocs històrics de Barcelona.
 - Impulsar una revisió de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, de patrimoni cultural català per incorporar la immaterialitat en la definició de patrimoni i ampliar la competència municipal en la designació dels llocs històrics.
-

Data Es preveu de concloure la redacció de l'inventari per al 4T 2023.

1_9.5 Incorporació de la Carta Arqueològica dins de les eines d'informació urbanística

Barcelona té una exhaustiva Carta Arqueològica que té inventariats tots els elements arqueològics de la ciutat. Ara, com els inventaris esmentats, podrà ser consultable i de coneixement previ obligatori al Portal d'Informació Urbanística.

Accions • S'activarà una eina integrada que permetrà que des del PIU es pugui accedir als continguts de la Carta Arqueològica.

Data 4T 2022.

1_10 INCORPORACIÓ AL CATÀLEG D'ELEMENTS D'ART PÚBLIC MUNICIPAL

Actualment, hi ha una llista oficial de fitxes d'art públic municipal (consultable en el web <http://w10.bcn.cat/>) que té valor de contingut cultural, però no té rang de protecció. D'aquestes peces, algunes estan incloses al Catàleg, però volem augmentar tant l'inventari d'art públic com el nombre de peces que han d'estar dins del Catàleg, amb el criteri i validació del Consell d'Art Públic.

Accions • Dotar de protecció patrimonial, incloent-les al Catàleg, les peces d'art públic més simbòliques de la ciutat.

1_11 PLA DIRECTOR DEL REC COMTAL

El Rec Comtal va ser la infraestructura pública més important de la ciutat de Barcelona. Seguint la traça del seu antecedent, l'aqüeducte romà, el Rec va abastir d'aigua la Ciutat Comtal durant gairebé deu segles, fins al XIX. En les intervencions que s'han dut a terme els darrers anys en zones del recorregut del Rec Comtal han sortit a la llum restes de l'aqüeducte romà i estructures d'un molí medieval. Davant d'això es va veure la necessitat de redactar un pla director, elaborat en coordinació amb el municipi de Montcada i Reixac, que definís criteris i protocols per a totes les intervencions plantejades en el recorregut del Rec Comtal.

Accions • Impulsar el Pla Director del Rec Comtal amb l'objectiu d'identificar actuacions que posin en valor la seva traça, millorant la senyalització fins i recuperant puntualment allà on sigui possible trams del recorregut hídric.

- Tots els edificis que es troben en l'itinerari del Rec Comtal seran identificats, i per tant els serveis municipals podran fer seguiment de qualsevol transformació que els afecti.

Data 2T 2022

1_12 PLA DIRECTOR DEL PATRIMONI INDUSTRIAL

Barcelona és una ciutat patrimoni amb un important component industrial i obrer. A partir de treballs previs fets al Poblenou o les Cases-Fàbrica del Raval, redactarem un Pla Director que identifiqui els edificis, conjunts i ambients industrials amb valor patrimonial i estableixi les línies d'actuació per a garantir la seva preservació i millora.

2 NOVES EINES D'INTERVENCIÓ

2_1 CREACIÓ DEL NOU EQUIP TÈCNIC “PAISATGE I PATRIMONI”

La nova fase d'impuls de les polítiques de protecció patrimonial requereix la creació d'un equip tècnic dedicat específicament a les accions de conservació i millora del patrimoni i paisatge urbà, així com una coordinació més estreta entre els equips de Paisatge Urbà, Patrimoni i Cultura mitjançant un nou impuls a la Taula de Patrimoni de l'Ajuntament.

Aquest nou equip vinculat a actuacions de paisatge i patrimoni serà integrat per persones de l'Institut Municipal del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida (IMPUiQV). Les tasques principals d'aquest equip seran les següents: emetre informes vinculants en les tramitacions d'obra que suposin la desaparició o alteració permanent d'elements de valor patrimonial (catalogats o no); assessorar de manera proactiva les intervencions privades en entorns d'interès patrimonial o paisatgístic; promoure les bones pràctiques a l'hora d'intervenir sobre patrimoni i paisatge; gestionar l'assignació d'ajuts i subvencions per a les intervencions en elements o entorns patrimonials; promoure intervencions de millora i conservació del Patrimoni arquitectònic públic; establir enllaços amb altres espais de l'Administració que, depenent dels casos, puguin entrar en relació amb actuacions sobre patrimoni, com ara Habitatge; fer seguiment de les feines de la Taula Ciutadana de Patrimoni per tal d'incorporar-les a les seves accions.

Accions

- Creació d'un nou equip tècnic dedicat al Patrimoni i Paisatge.
- Enfortir la coordinació entre els departaments de l'Ajuntament dedicats al Patrimoni.

2_2 NOVES AJUDES PER A LA CONSERVACIÓ I REHABILITACIÓ PATRIMONIALS

2_2.1 Ajuts a la conservació i millora de condicions del patrimoni privat

Aquesta acció crearà una línia única d'ajuts dedicada a elements patrimonials que inclogui obres de restauració fetes segons criteris que considerin els valors històrics, de memòria o de paisatge, tant en l'àmbit edificat com

en espais enjardinats. S'afavoriran les actuacions de conjunt i es promourà la coordinació entre els agents implicats.

Accions • Creació d'una línia de subvenció patrimonial de 1.600.000 euros bianuals.

Data Acció continuada d'activació immediata.

2_2.2 Programa de restauració del patrimoni municipal de valor especial

El 2017 va iniciar-se el programa de rehabilitació de les escoles amb catalogació "A", amb la finalitat d'anar més enllà de l'habitual manteniment funcional i, així, dur a terme restauracions d'excel·lència. Les quatre escoles rehabilitades han estat l'Escola Baldiri i Reixac, l'Escola Canigó, l'Institut Verdaguer i l'Institut Josep Pla.

Volem donar continuïtat a aquest programa en edificis patrimonials municipals, detectant aquest any els edificis a intervenir, redactant el plans directors i els projectes el 2023 amb l'objectiu d'iniciar obres el 2024.

El pressupost anual per a la restauració del patrimoni municipal d'especial valor serà d'un milió d'euros.

Accions • Analitzar i dur a terme rehabilitacions del patrimoni municipal.

Data 4T 2022, programa / 2023, execució continuada.

2_2.3 Ampliació del programa de manteniment d'art públic

El manteniment de l'art públic és una part fonamental de cura patrimonial. Actualment hi havia un pressupost d'un milió d'euros per al seu manteniment i ara augmentarem la dotació per a manteniment patrimonial, que inclou l'art públic, en mig milió d'euros anuals.

Accions • Augment de la dotació del programa de manteniment d'art públic per sobre del milió d'euros anual.

Data 2T 2022.

2_2.4 Pla de mitgeres

A Barcelona tenim 5.923 mitgeres, que són parets que arran de canvis urbanístics queden exposades a la vista, en permanent estat provisional. Són parets que creen una discontinuïtat en el paisatge urbà i que generen problemes constructius i d'habitabilitat al veïnat.

El Pla de mitgeres, vigent des del 1996, pretén la recuperació d'aquestes parets i la seva integració dins de l'edifici i del paisatge urbà, i en millora l'habitabilitat. També per a recuperar la memòria del territori com amb les mitgeres de la Rumba al carrer de la Cera, la de la Plaça de les dones del 36 o les del Bon Pastor.

Fins ara el Pla de mitgeres tenia un pressupost total anual de 900.000

euros, i de mitjana s'actuava sobre unes 15-20 mitgeres a l'any entre actuacions directes i subvencionades. Ara es vol reforçar aquesta acció, duplicant-ne el pressupost fins a 1.500.000 euros d'inversió i obrint una nova línia de subvencions per valor de 500.000 euros anuals, i per tant, a l'acte pràctic, es triplica la dotació econòmica del pla.

Accions

- Augment de la dotació pressupostària per a la rehabilitació de mitgeres fins als 2.000.000 d'euros anuals.
- Rehabilitació anual d'entre 30 i 35 mitgeres.

Data 2T 2022, acció continuada.

2_2.5 Intervencions als anomenats “petits paisatges”

Els “petits paisatges” són elements heterogenis (racons, detalls urbans i elements singulars) que confereixen caràcter a Barcelona i que es descobren, recuperen i mantenen per preservar la memòria ciutadana. Volem detectar-los, restaurar-los, realçar-los i protegir-los, en el màxim nombre possible, i fer-ne difusió per al coneixement de la comunitat. El primer buidat d'aquests elements va ser l'*Inventari d'elements d'interès paisatgístic* del 1996, i s'hi van incloure 101 elements. Actualment, se n'hi han incorporat fins a 191. D'aquests elements, al voltant de la meitat tenen alguna mena de protecció i el 25% han estat restaurats i disposen d'identificació.

Es proposa fer una actualització d'aquest buidat, a partir de l'*Inventari d'elements ornamentals*. Així mateix, es farien servir com a font d'informació els divuit estudis de paisatge ja redactats i la informació facilitada des del territori, i per impulsar el programa de l'IMPU de restauració, manteniment preventiu i valoració d'aquests elements, amb un pressupost anual de 100.000 euros.

Aquest 2022 es realitzaran tres projectes, amb una inversió de 52.000 euros, en què es restaurarà l'última cabina telefònica de la ciutat per convertir-la en un punt d'intercanvi de llibres, una morera al Bon Pastor i una olivera a la Trinitat Vella.

Accions

- Ampliar l'*Inventari d'elements d'interès paisatgístic* sobre petits paisatges.
- Impulsar una nova línia de restauració d'aquests elements.

Data Data: Acció continuada d'activació immediata. 4T 2022, definició del manteniment i pla de manteniment preventiu / 2T 2023, segona publicació sobre petits paisatges.

3 NOUS VINGLES AMB LA CIUTADANIA

3_1 CONSTITUCIÓ DE LA TAULA CIUTADANA DE PATRIMONI

Creiem imprescindible establir un lloc formal de diàleg entre ciutadania, veïns i experts sobre patrimoni.

Per això crearem la Taula Ciutadana de Patrimoni, amb l'objectiu d'impulsar i aplicar una nova cultura patrimonial a la ciutat, més harmonitzada tant amb les evolucions disciplinàries i tècniques del debat com amb la creixent sensibilitat ciutadana i cultural.

La missió d'aquesta taula consistirà, per tant, en la dinamització del coneixement i de les inquietuds entre ciutadania i Administració, segons una lògica participativa.

Data Acció continuada d'activació immediata.

3_2 ACCIONS COMUNICATIVES

En l'àmbit comunicatiu, abordarem una estratègia global per incrementar de manera qualitativa i quantitativa la difusió dels temes relatius al patrimoni que es fa dins de l'àrea d'Ecologia Urbana.

- Accions**
- L'elaboració d'un pla de xarxes socials per fer arribar a la ciutadania la feina de conservació patrimonial que es duu a terme des de l'Ajuntament de Barcelona, per posar en relleu i explicar a la ciutadania en general, d'una manera didàctica i planera, per què és important protegir el patrimoni de la ciutat, quins són els elements del nostre entorn urbà que es protegeixen i quins es protegiran a partir d'ara.
 - La diferenciació i el tractament més intensiu dels temes de patrimoni dins de l'ecosistema web d'Ecologia Urbana.

Data Acció continuada d'activació immediata.

3_3 IMPULS A LA FORMACIÓ I ASSESSORAMENT EN BONES PRÀCTIQUES DE REHABILITACIÓ, RESTAURACIÓ I DE POSADA EN RELLEU DEL PAISATGE

S'impulsarà la posada en valor de les bones pràctiques de rehabilitació i restauració, així com l'assessorament extern per a les bones pràctiques en integració en el paisatge, rehabilitació i restauració, i l'acompliment de l'ordenança d'usos de paisatge urbà.

Per assegurar l'especialització en el coneixement patrimonial dels treballadors i treballadores de l'Ajuntament, es duran a terme activitats formatives coordinades per experts externs per a donar a conèixer els valors i les bones pràctiques de conservació patrimonial.

- Accions**
- Impuls a la formació dels tècnics municipals en coneixements de conservació patrimonial.

- Impuls a l'assessorament extern per a les bones pràctiques en integració en el paisatge, rehabilitació i restauració

3_4 PUBLICACIÓ DE GUIES D'INTERVENCIÓ EN REHABILITACIÓ I RESTAURACIÓ

A partir de l'experiència de la *Guia per a la intervenció en plantes baixes*, es continuaria amb la redacció, la publicació i la difusió d'altres guies de bones pràctiques. Es publicaran guies de com intervenir rehabilitant i restaurant, així com per donar a conèixer els valors del paisatge, l'arquitectura patrimonial en sentit ampli i les tècniques constructives tradicionals, i també es donaran criteris tècnics i compositius per afavorir intervencions respectuoses i de qualitat.

Accions • Millora de l'assessorament municipal per a les bones pràctiques en la rehabilitació i restauració.

Data Es preveu la publicació de dues guies de paisatge anuals. La propera seria la *Guia de bones pràctiques en façanes*, prevista per al primer semestre del 2022.

3_5 CREACIÓ D'UN PREMI PER LES BONES PRÀCTIQUES EN REHABILITACIÓ

Les millors intervencions en rehabilitació mereixen la deguda visibilitat, sobretot quan aconsegueixen recuperar elements patrimonials sense perdre l'essència arquitectònica i els trets característics que en justifiquen la cura i conservació. Per aquesta raó, es crearà un reconeixement anual que destaquï les intervencions més reeixides i que representin criteris culturals i tècnics coherents amb la nova mirada patrimonial.

Data Acció continuada d'activació immediata.

3_6 PUBLICACIONS DE PATRIMONI

Es crearà una publicació anual de patrimoni per difondre i divulgar les intervencions i rehabilitacions més destacades que s'han fet tant des de l'Ajuntament de Barcelona com des de la iniciativa privada.

Data Acció continuada d'activació immediata.

3_7 SUPORT A LES ENTITATS DE MEMÒRIA DE LA CIUTAT

Impulsar ajudes i convenis amb entitats de memòria de la ciutat per a potenciar publicacions, rutes i formacions, potenciant així la divulgació de la memòria col·lectiva de Barcelona.

Data Acció continuada d'activació immediata.

4 NOU IMPULS LEGISLATIU

IMPULS A LA REVISIÓ DE LA LLEI 9/1993, DE 30 DE SETEMBRE, DEL PATRIMONI CULTURAL CATALÀ

Després de quasi trenta anys, la Llei 9/1993 requereix una actualització. Des de la seva aprovació, la definició de patrimoni ha evolucionat i, alhora, la necessitat de potenciar les competències municipals s'ha evidenciat progressivament.

Es tracta d'una acció que es treballarà des de l'Ajuntament de Barcelona amb la Conselleria de Cultura i la Direcció General de Patrimoni de la Generalitat de Catalunya.

Modificacions legislatives

- Incloure les proteccions de conjunts paisatgístics a dins de la llei, per poder protegir no només edificis concrets sinó també conjunts de paisatge urbà.
- Incloure els elements culturals i immaterials com a elements vàlids per a la protecció patrimonial.
- Introduir una disposició addicional per protegir tipus d'activitats significatives tant en l'àmbit artesanal com en el comercial.
- Incrementar les competències municipals amb la finalitat de poder:
 - Protegir els béns mobles
 - Protegir els anomenats *llocs històrics*.
- Aplicar de l'Article 119 de la Carta Municipal de Barcelona que estableix que en tota obra pública que hi dugui a terme la Generalitat de Catalunya s'ha d'incloure una partida equivalent a l'1% d'aquest pressupost amb la finalitat de finançar els treballs d'enriquiment o de conservació del patrimoni esmentat.
- Incloure la necessitat d'informe preceptiu que justifiqui la inexistència de valors patrimonials previ a qualsevol actuació d'enderroc.
- Assignar quines entitats poden fer els informes per avaluar el valor patrimonial d'un element previ al seu enderroc. Així com passa amb els informes d'idoneïtat tècnica (IIT), que són atorgats per un conjunt d'entitats de control autoritzades (ECAs), ara hem de determinar quines entitats especialitzades en aquesta temàtica poden dur a terme els informes per garantir que la redacció d'aquest sigui transparent i objectiu.

Data Acció continuada d'activació immediata.
